1ste. Jaargang. **Curacao den 19n. April 1884.** **No 16.**

AMIGOE DI CURAÇAO.

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire en Aruba per drie maanden fl. 2,— met vooruitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10,—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels fl. 0,50, voor elken regel meer fl. 0,07½.

BUREAU VAN DIT BLAD
OP CURAÇAO,
PLEIN VAN PIETERMAAI, No 129.

De Agentuur
ten huize van de Heeren
JAN ELLIS, *Curaçao*, — Otrabanda.
JUAN CAFRILES, *Aruba*, — Playa.
JOSÉ A. ROSA HERRERA, *Bonaire*, — Playa.

E Corant aki ta sali toer Dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan fui Curaçao, Bonaire i Aruba fl. 10,— pa anja.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 té 7 regel fl. 0,50, cada regel mas fl. 0,07½.

EEN INGEZONDEN STUK.

—+—

Met genoegen lazen wij, Donderdag 10 April, boven een ingezonden stuk in *De Vrijmoedige* het opschrift: *Het Wetsontwerp op het Onderwijs*. De „Amigoe" had wel zijn laatste woord nog niet gesproken over de Curaçaosche Onderwijs-quaestie, en zijne vrienden gingen tot zijn voldoening voort, het reeds gesprokene welwillend en met ingenomenheid te volgen; maar waarom zou hij ook niet gaarne de spreekbeurt eens door een ander zien vervullen?

De kolommen metende, die, zoo durfden wij vertrouwen, de stof eener aangename en leerzame verpoozing voor ons gingen behelzen, viel eindelijk ons oog met verrassing op den naam van den schrijver: *Daniel de Sola.* Die naam heeft in de onderwijzerswereld alhier een goeden klank. Kort geleden nog zeide ons iemand, voor wien de Engelsche taal ook luttel geheimen meer zal te doorgronden hebben: „Mijnheer de S. is een meester in het aanwijzen en ontleden der fijnste fijnheden van die taal; de uitstekendste English Grammar zal hem niet beschamen."

Een onderwijzer dan zou het bekende Wetsontwerp gaan bespreken, dat hier op Curaçao de regeling van het Onderwijs ten doel heeft. Zoo ten minste dachten wij in onzen eenvoud, naar aanleiding van het opschrift. Wordt nu in het opstel van den hr. de S. *het* Wetsontwerp behandeld? Hecht de Schrijver zijne goedkeuring aan de 60 artikelen van die Ontwerp–Verordening; of teekent hij op deze of gene gronden verzet aan tegen enkele, tegen alle?— Noch het een, noch het ander. Immers, volgen wij eens zijn gedachtengang!

Het Onderwijs behoort een voorwerp van staatszorg te zijn. Dit is uitgemaakt door den tijdgeest..........

Het Wetsontwerp, dat wij bespreken (bespreken? *Red.*), getuigt van 's Bestuurs ernstig voornemen om voortaan ook het *meer uitgebreid lager onderwijs* tot het voorwerp zijner zorg te maken. Dit verdient toejuiching en ondersteuning.......

Daarmede is nog niet gezegd, dat er op enige der bijzondere scholen geen degelijk meer lager onderwijs gegeven wordt; doch..

De behoeften en toestanden onzer koloniën in het oog houdende, behoorde o. i. het openbaar onderwijs verdeeld te worden in 1°.........................

Hier waren wij, helaas, onbescheiden genoeg, den hr. de S. te onderbreken: echter niet om hem lastig te gaan vallen over den laatsten Hollandschen volzin; ook niet hoofdzakelijk om hem onze teleurstelling te kennen te geven, dat wij tot nu toe nog niets te berde hoorden brengen van *het* wetsontwerp-zelf— maar van verbazing en zekeren, bij ons wel te verklaren, schrik, daar plotseling voor ons oog de vreeselijke verschijning opdoemde van *een geheel nieuw ontwerp*, door den schrijver zelven uitgedacht en waarin, zonder dat wij er op voorbereid waren, het Openbaar Onderwijs alweer voor ons ging *verdeeld worden in* 1°....... 2°...... enz.

Waarde lezer, ge kunt er u geen denkbeeld van vormen, tenzij eene droevige ondervinding ook uw deel mocht geweest zijn, hoe men, na eerst een *Ontwerp-regeling van het Onderwijs* der Commissie van Negenen, daarna een tweede van de School-Commissie, en eindelijk een derde van de Commissie der Drie Heeren gelezen, bestudeerd en besproken te hebben, — hoe men te moede wordt, als dan nog eens een enkel persoon in volle lengte zich komt verheffen en uwe aandacht wederom vraagt voor *zijn* regelend ontwerp van het onderwijs! Want, ja, op de laatst aangehaalde woorden van den Schrijver volgde niets minder dan dat. Toch hebben wij ook dat ontwerp gelezen, gelezen tot aan het einde toe, waar ons beteekend wordt: *Wij kunnen hier slechts in grondtrekken de regeling van het onderwijs opgeven; in bijzonderheden kunnen wij niet treden.*

En nu— de hr. de S. is immers toch niet met *het* maar alleen met *zijn* Wetsontwerp aan den arbeid— en nu de Memorie van Toelichting? — Wij weten niet of de Schrijver deze er meê op het oog had, toen hij verder in zijn stuk niet meer te lezen gaf dan:

Met den geachten Landvoogd zijn wij van gevoelen, dat het onderwijs nog al te wenschen overlaat. 't Kan ook niet anders; het onderwijzersbaantje is hier een van de ondankbaarste...............
De kosten? Zij zullen niet zoo bijzonder aanzienlijk zijn. Behalve de onderwijzers van meer uitgebreid, lager onderwijs, zoude een drietal landschool-onderwijzeressen aangesteld moeten worden. Laatstgenoemde school zal, dunkt ons, hare kosten dekken, vooral indien men niet te hoog gaat vliegen. De bestaande schoollocalen beantwoorden aan de eischen der hygiène; er behoeft geen nieuwe daargesteld te worden. Voor de School van meer uitgebreid lager onderwijs zoude men een lokaal kunnen huren tot tijd en wijle de middelen der kolonie den aanbouw van een gedoogen.

Waarlijk, taal en stijl zuchten en schreien hier in het onbarmhartige keurslijf van 's heeren de Sola's Memorie van Toelichting. Mocht iemand ook den toon van schrijvers opstellen in het algemeen— aan het hoofd van dit stuk verklaart de heer de Sola., zich in den laatsten tijd „te hebben laten verleiden om over het een en ander de pen te voeren"— en van dit in zonderheid, wat al te beslissend en meesterachtig willen noemen, wij hebben er vrede meê, maar zouden op dit gebrek liever niet gewezen zien, zoo het meesterlijke van het ontwerp–zelf bovenal in het oog ware gesprongen. Maar hoe was dit laatste te verwachten? Waardigheid en ernst zijn de goede eigenschappen die bij de behandeling van zulk een ernstig en waardig onderwerp meerendeels door den schrijver vergeten werden. Straks hoorden wij hem spreken van het *onderwijzersbaantje*; maar de humor openbaarde zich reeds in de 2e alinea van zijn opstel. Om zijne lezers, *die hem minder goed kennen*, vooraf van zijne onpartijdigheid en belangloosheid te verzekeren, moeten zij vernemen: „van het oogenblik af, dat wij ons voornamen het onderhavige onderwerp te behandelen, besloten wij ons karakter van „schoolvos" af te leggen, om dat van „onpartijdig en onbevooroordeeld schrijver" aan te nemen.— Wij wisten niet, dat de heer de Sola een zoo wonderlijk denkbeeld heeft van wat *karakter* eigenlijk is, noch dat hij op zulk een wonderbare vaardigheid roemen mag om even spoedig van karakter, als van kleederen te wisselen. Dat wisselen van karakter bij onzen schrijver kan ons maar ten halve voldoen; we zullen hem dan ook voor het werkelijk leven niet al te streng bij zijn woord houden, maar hier alleen voor ons zelven opmerken, hoezeer de echte humor aanstonds mijlen ver heenvliedt waar de gedachte aan onjuistheid en vaagheid lijdende is. Van onjuistheid en vaagheid gesproken, herinneren wij ons van het laatste zoo wel als van het eerste nog een afschrikkend voorbeeld in een en dezelfde alinea, en wel tot onzen spijt in die, welke bijna onmiddelijk aan de eigenlijke onderwijs–regeling van den heer de Sola voorafgaat. Hoog van toon klinkt het daar: *Het onderwijs behoort een voorwerp van staatszorg te zijn. Dit is uitgemaakt door den tijdgeest.* Of die tijdgeest een goede of booze geest is? Of die booze geest— onderstellen wij het ergste!— of die booze tijdgeest–zelf wel zoo stout, zoo vaag, zoo in het algemeen en zonder voorbehoud het onderwijs als een voorwerp van staatszorg wil beschouwd hebben? Of derhalve de schrijver-zelf wel op de hoogte van dien tijd, van diens geest, van het onderwijs, of liever, van de onderwijs–quaestie is? — Zeker niet van de laatste! Hoe anders zou de heer de Sola, onmiddelijk na dien stouten inzet hebben kunnen schrijven: *en slechts zij, die tegen het* NEUTRAAL *onderwijs zijn, nemen die zorg uit de handen van den staat,* niet omdat zij die daaraan niet toevertrouwd willen hebben, *maar wanneer de Staat, een godsdienst boven de andere niet vóórtrekkende, geen ander dan dat onderwijs verstrekt.*

Een weinig nadenkens—en wij hebben de beteekenis van dezen volzin en de bedoeling van den Schrijver geraden; maar dan vraagt men ook onwillekeurig: heeft mijnheer de Sola wel ooit de onderwijs–quaestie met ernst bestudeerd? Zoo ja, dan verwondert het ons niet weinig, dat het hem een geheim gebleven is, dat degenen, die de zorg voor het onderwijs niet aan den Staat in handen willen geven, dit weigeren te doen: juist *omdat zij die zorg daaraan niet toevertrouwd willen hebben,* en wel om reden, dat zij in het neutrale onderwijs van het Staat geen voldoende waarborgen zien noch voor het volledig onderwijs, noch voor de waarachtige opvoeding der hun toevertrouwde kinderen. Op deze hoofdzaak der allergewichtigste quaestie van het onderwijs schijnt voor den heer de S.

nooit een helder licht gevallen te zijn, gewis had hij anders nimmer het tegenovergestelde van waarheid en werkelijkheid zoo beslist kunnen beweren.

Wij voor ons zijn dan de dupe geworden van het Opschrift, boven het opstel van den heer de S. geplaatst. *Het wetsontwerp op het onderwijs* was niets minder dan de edele vlag onder welke de schrijver zijn eigen lading: *zijn* Ontwerp–regeling van het Onderwijs bij ons heeft binnengebracht. Die lading–zelve hebben wij nog niet in oogenschouw genomen, en schromen niet weinig zulks te doen, nu de toegang tot haar ons gebleken is zoo moeielijk te zijn wegens een zekere soort van contrebande op wijsgeerig, zedekundig en onderwijskundig gebied.

Evenwel, na al het voorgaande verheugt het ons, te mogen eindigen met ook op een uitstekenden dienst te wijzen, door den geachten schrijver aan Curaçao en aan de Curaçaonaars bewezen. Het is toch van algemeene bekendheid, dat in deze Kolonie èn het Bestuur èn de voorstanders der bijzondere scholen, een reeks van jaren lang reeds, op edele wijze samenwerken om het zoo noodige *lager onderwijs* aan het volk te verstrekken. En wat heeft dat lager onderwijs in die veertig jaren niet van dat volk gemaakt! Welnu, dank zij den heer *Daniel de Sola* en zijn scherpen blik! hij is te weten gekomen, dat Curaçao van die onwaardige en eerlooze burgers op zijn bodem draagt, *die zelfs dat lager onderwijs met leede oogen aan het volk zien verstrekken* en die dat volk *in de nevelen der onwetendheid zouden willen houden, om het beter te kunnen exploiteeren.* Zwaar weegt die beschuldiging; en is zij gegrond, dan beklagen wij onze bevolking om de rampen die haar boven het hoofd hangen van wege die vijanden van beschaving en verlichting, van deugd en opofferende liefde! Immers, zoovele edele vrouwen welke, (toen het Bestuur om zeer gegronde reden niet *overal* in de Kolonie voor het lager onderwijs kon zorgen), liefde genoeg voor het onderwijzen en opvoeden bezaten, om daarvoor in de armste gemeenten inzonderheid te zorgen, en nog tot op den dag van heden met hare door ieder weldenkende hooggewaardeerde zorg voortgaan, en aldus onschatbare weldaden over Curaçao verspreiden— die edele vrouwen en haar edelen arbeid ziet men met leede oogen aan; duizenden Curaçaonaars gunt men het dagelijksch brood van dat lager onderwijs niet: en wat meer en vreeselijker is— die vijanden van Curaçao *willen dat volk in de nevelen der onwetendheid houden, met een doel*........ te laag om het hier nogmaals te noemen.

Gewis, dit zijn geen kleinigheden! Is dus de hr. de S. verzekerd van hetgeen hij ter neêr schreef, dan zal hij ons een groot genoegen en der Curaçaosche maatschappij een gewichtigen dienst doen door die personen aan te wijzen. Met hem zullen wij hunne gangen nagaan, met alle wettige en eerlijke middelen hun booze aanslagen helpen afweren en niet ophouden, het laakbare hunner handelwijze in de kolommen van ons blad ten toon te stellen.

Behoeven wij het nog te zeggen, dat wij *nu* niet meer geheel onvoldaan het opstel van den heer de Sola uit de hand leggen?

PLUNDERMENTOE DI PROPAGANDA.

Tem Santa Sede tabata "alibiá" di su dominio (tera k'e tabata goeberna) temporalnan, tabatien hende sabir koe a haci e discubrimentoe curioso, koe di-aí padilanti Papa realmente lo ta mas liber koe promer. Ansia i cuidao, koe semper ta companja un Rey, lo no molestiéle mas, i asina l'é ta mas capaz di percura pa necesidad spiritual di mundoe. E sacrilegio a bira frioe i familiar caba i ta historia antigua (di tempoe bieeuw); ma té ainda nos ta haja ilustracion frescoe di e libertad nobo-akí di Papanan. Na toemamentoe di Roma a sigi anja pasá invasion di Vaticano, i por nada nan a apela na ley di garantía pa salba wiriwiri di soberanía koe Gobiernoe di Victor Emanuel a hura na Papa asina solemnemente. Corte di Husticia (Hof van Justitie), of larga nos bisa, di ley, a dicidi koe Rey su orden di prision por corredrenta Vaticano i koe diputadoenan di Papa ta sugetoe na poder di corte di polies di Italia. Extraterritorialidad di Vaticano, es decir, e privilegio koe nan a doena e paleis di no ta considerá como riba tera di Gobiernoe di Italia, e derechoe-aí koe nan a insisti asina tantoe tem e crimen tabata nobo, ta ninga coe mees facilidad awé koe tempoe a sanciona (acepta como bon) e mees crímen. Awé nos tien un egempel mas di e libertad-aí koe Papa ta goza— un libertad koe tien den di e mees masjar hopi oportunidad (bon ocasion) pa considera ora nan ta manca braza drechi di Iglesia. Trabao di e Congregacion De Propaganda Fide ta conocir den toer tera di mundoe, i lo no ta muchoe bisá, si nos bisa, koe directa ó indirectamente nos debe n'é toer esfuerzo pa hiba fé meimei di paganonan. Contribucion di hinter mundoe católico ta bacia den su cahanan, i di aí nan ta doena atrobé bao di forma judanza na misioneronan, of di asistencia na ki tem of lugar koe Igiesia tien di lucha. E Congregacion histórica-aí, Gregorio XV a fundele na 1622, i for di tempoe-aja el a carga riba su schouder direccion di Mision Extrangera di Iglesia. Sacrificio di católiconan a haciéle asina ricoe, koe semper tien na manoe un fondoe disponibel na tem di necesidad particular, com tambe un fuente di renta vast i regular. Riba e fondoe-aí, koe su aplicacion no ta ni chikitoe ni nacional, nan a pone nan manoe. i major parti di é ta confiscá, i Papa Leo ta na libertad di protesta.

E teranan koe tabata propiedad di Propaganda i baal por-aí 18,000.000 di lira (placa italiano koe baal 1 peseta), hopi tem caba tabata jama atencion di Gobiernoe Italiano. For di anja 1873, nan a traha un ley pa taha, koe ningun tera por ta di manos muertas (por pertenece na Iglesia ó Sacerdote sin koe ningun hende por misji coe né); ma no tabata sino despues di mortoe di Victor Emmanuel koe *Giunta Liquidatrice* a corda bon di aplikêle na Propaganda. Na coeminzamentoe di 1880 *Giunta* a resolbé, koe caracter internacional di propiedad di Propaganda lo no protegéle mas, i p'esai, nan a pone toer su terenonan pa bende. For di e tempoe-aí nan a coeminza un procedimientoe legal (pleitoe di tribunal) i nan a sigiéle té awor coe diferente éxito (bon resultado). Ganá na Corte di Casacion, e *Giunta* a toema su refugioe coe confianza bon fundar na Corte supremo, i awor alafin nan a dicidi koe e Congregacion lo ta pa semper incapas di tien berdadera propiedad den Italia. Si tabata solamente esaí, lo a parce manera nos tabata muchoe purar pa pinta como un confiscacion lo ké no ta en realidad mas koe un combersion, un trocamentoe forzar. Ma confiscacion ta unicoe palabra koe ta ¡pas- bon ora Gobiernoe a toema p'e mees mas di mitar di e propiedad koe ta na cuestion. Si e teranan tabata bendé solamente, anto ganshi di Gobiernoe lo no a parce na bista, maské masjar bon Propaganda por a keha koe bons (pagaré) italiano ta mal seguridad pa ta trocá pa tera italiano. Ma nan a haci un arreglo koe un belasting di 30 por cientoe lo ta poner riba balor total e teranan condenar. Ademas tien un derechi di traslacion di 4 por cientoe, i 6 por cientoe mas pa tacsacion di tera—na toer 40 por cientoe. Despues pa beneficio di *Fondoe Eclesiástico di Gobiernoe.*— Kiko esaí por ta, nos no sá— tien un derechi mas, un belasting progresivo (koe ta crecé) koe ta coeminza na 15 por cientoe riba un renta di 10.000 franc i koe ta jega té na 40 por cientoe riba suma mas grandi. Resultado di e robo-akí koe nan no por scondé, ta di doena un golpi na Iglesia, un golpi koe ainda nos no por midi toer su forza. Hopi pober sacerdote aja lecuw den mundoe luchando coe hopi dificultad caba, di repientoe lo haja nan trabao hacir mas difícil. i hopi otro lo tien di bandona su trabao hinteramente pa motiboe di e ultimoe exempel di husticia italiano. E corresponsal di *Times* na Roma, koe generalmente ta bon informá, ta bisa nos, koe Obispado tabata reducí di 40.000 na 12.500 franc, un di dos, di 60.000 na 14.000, i un di tres di 150.000 franc na 24.000, i koe esakí-nan ta muestra di toer sobrar.

Tien poco speranza koe ningun otro Gobiernoe di Europa lo misji den e affer-aí; nan toer su sugetoenan a kinipi nan curpa pa spaar e placa koe awé ta worde toemar, i fuente di civilizacion ta ricibi un golpi. Ta un poco raar, sigur, koe den cara di e plunderdor, i den un asuntoe koe ta afecta interes di Iglesia na toer camina, católiconan lo por tien políticamente asina poco poder, koe nan mesté para un banda manera un mucha nuhá, sin por lamanta un manoe i casi sin un boz. No tien ningun poder pa jama Gobiernoe italiano doena cuenta, ningun Estadoe kier bai contra, i ni Rey ni Minister kier protesta. Maské ki grandi sintimentoe di indignacion e plundermentoe-aí lo por lamanto aja fó, no ta parce koe l'e saca expresion di mas suave sikiera di opinion di parti di ningun Gobiernoe. Tien un milioen di católico den nos Imperio mees (Inglaterra), ma alafin si nos meste jega na un cuestion den Kamer di Comunes, lo nos sinti koe nos a haci bon. Na bista di caracter internacional di Propaganda su propiedadnan, Su Santidad a dicidi di haci nan dirigi un memorial na toer Potencia (nacion), ma di principal resultado koe lo nos busca for di é, lo ta un reconocementoe mas klaar di falsedad di e babbelmentoe riba libertad di Iglesia na Italia, libertad koe no tien den di e mees es libertad primaria i elemental, libertad for di plundermentoe publiek.

NIEUWSBERICHTEN.

CURACAO.

De stoombooten van de Red „D" lijn zullen van Curaçao naar New-York vertrekken: 23 April — zij worden uit New-York hier verwacht: 21 April en 5 Mei.

NEDERLAND.

Volgens de Soer. Ct., heeft de Atchin-oorlog na 1877 meer dan 100 millioen uit de schatkist geëischt. Een cijfer, dat volgens de redactie van genoemd blad, eer te laag dan te hoog is geraamd. Voegt men hierbij het aanzienlijk cijfer van 106½ millioen, dat, volgens mededeeling bij de openbare beraadslaging over de begrooting, vóór 1877 aan dezen krijg is ten koste gelegd, dan bedragen de kosten voor den Atchin-oorlog tot nu toe niet minder dan 206 millioen 500,000 gulden.

ONDERWIJS.

Het *Overveluw. Weekbl.* bevatte niet lang geleden een hoofdartikel, vermoedelijk door Jan van Holland geschreven, waarin een reden wordt opgegeven, waarom de onderwijzers zoo dikwerf bij de examens vallen, daar hunne kennis van de Nederlandsche taal onvoldoende heet. Die reden komt ons gegrond voor en is ook zeer geschikt om een juist denkbeeld te doen vormen van de moderne wetenschap. Wij lezen als volgt:

De technische termen spelen tegenwoordig in de Nederlandsche spraakkunst een groote rol. Men zou denken, dat ieder beschaafd mensch, die zijne moedertaal verstaat, de daarover gestelde vragen, ik zeg niet, moest kunnen beantwoorden, maar ze ten minste moest kunnen *begrijpen.* Doch ver van daar. De samenstellers der boeken voor spraakkunst, die het meest in gebruik zijn, schijnen zich er op toe te leggen, om in dat vak een soort van Bargoensch in te voeren, dat alleen voor hen, die 't klappen van de zweep kennen, verstaanbaar is. We vernamen daar even reeds van *werkingszinnen* en *bijvoeglijke bepalingen met oorzakelijk verband,* doch dat zijn kleinigheden. Wat zegt ge van *werkwoorden van verandering,* van *niet-verandering,* van *sterke grondwoordwerkwoorden,* van *zacht volkomene,* en *scherp volkomene klinkers,* van *zacht verwante medeklinkers,* van *naamwoordelijke infinitief,* van *deelwoordelijk bijvoeglijk naamwoord,* van *voornaamwoordelijke bepaling,* van *de naamvals- of voorzetselbepaling* van *deelwoordelijke en telwoordelijke bepaling* van *'t subject,* van *belanghebbend voorwerp,* van *beknopte oorzakelijke voorwerpszinnen?*

Hoor eens hoe behaaglijk en bondig de tijden der werkwoorden gedoopt worden! Het praesens heet *onvoltooid tegenwoordige tijd,* het perfectum *voltooid tegenwoordige tijd,* het imperfectum *onvoltooid verleden tijd,* het plusquamperfectum *voltooid verleden tijd,* het futurum *onvoltooid toekomende tijd,* het futurum exactum *voltooid toekomende tijd.* En dan komen bij dit herdoopte zestal nog twee andere tijden, van welke gij waarschijnlijk nooit gehoord hebt, t. w.: *de onvoltooid verleden toekomende tijd* en de *voltooid verleden toekomende tijd.* Een ander overhoopgooier van erkende terminologieën spreekt van *onvolmaakte tegenwoordige, volmaakte tegenwoordige, onvolmaakte verleden, volmaakte verleden tijd* en maakt de spraakverwarring daarmee nog grooter. Immers een oningewijde zal in den *volmaakten tegenwoordigen* en den *volmaakten verleden tijd* niet zoo dadelijk de onvolmaakt en meer dan volmaakt verleden tijden herkennen. Ja, onder de mindere goden van het gild zijn er, die ook de naamvallen niet onaangetast laten.

Menige vragen zijn niet te *verstaan* als men dit Bargoensch niet beet heeft. Om ze te *beantwoorden* daar behoort nog wat anders toe.

Vele vragen, bv.: Hoe verdeeld ge de afhankelijke zinnen? of: Welke onderscheiden betrekkingen worden uitgedrukt door den vierden naamval? zijn dan alleen te beantwoorden, als men de paragraaf van de spraakkunst, waaraan ze ontleend zijn, van buiten kent. Gezonde begrippen over taal baten daarbij zoo goed als niets.

Nu is het lastig, dat de commissiën niet vooraf bekend maken, naar *welk* boek zij hare vragen zullen inrichten. De ongelukkige candidaat kan niet volstaan met óf Van Helten, óf Terwey, óf de Groot door te werken,— hij dient op de spitsvondigheden van deze allen en misschien van nog anderen gevat te zijn.

Op de spitsvondigheden, zeg ik, want waarlijk, die taalboeken vervallen in een "Grubeln", zouden de Duitschers zeggen, waarbij de judicia en syllogismen van de middeleeuwsche logica nog maar kinderspel zijn.

Dacht gij wel, dat er *vijftien* soorten van genitieven zijn? Hoe menig blokker zit ze op de rij af van buiten te leeren, en wat heeft hij er aan, als hij ze kent!— Wist gij

dat een „voorzetselbepaling" kan zijn: van plaats, van wijze, van tijd, van omstandigheid, van oorzaak of reden, van middel, van doel, van gevolg, van betrekking of ten opzichte waarvan, van overeenstemming of afwijking, van scheiding, van vereeniging of aanraking?— Denk er eens over na, dat er is een „aaneenschakelend zinsverband", en dat dit wederom kan zijn: eenvoudig verbindend, voortzettend en rangschikkend, verdeelend. Dat er verder is: een tegensteilend zinsverband, wederom onderscheiden in zuiver tegenstellend, beperkend tegenstellend en uitsluitend; waarbij nog komen een redengevend zinsverband en een verklarend zinsverband?

Al die sofisterij verveelt u en ook mij walgt zij. Ik wilde u alleen aantoonen, dat de meest gebruikelijke taalboeken wemelen van een taalbedervend Bargoensch en van eene onvruchtbare sofistiek.

De ongelukkige hoofdonderwijzers moeten met die brabbeltaal vertrouwd zijn en de spitsvondige begripsonderscheidingen in het hoofd hebben. Zoo niet, dan druipen zij. Gezonde taalbegrippen en lectuur baten zonder dat niets. De auteurs, aan welke de voorbeelden op al die sofisterijen ontleend worden, zouden zonder genade worden afgewezen, als zij voor zulk een rechtbank verschenen.

Zouden wij hier wellicht eene gereede oplossing hebben van het anders onverklaarbaar feit, dat de meeste der afgewezenen juist over de moedertaal struikelden?

ROME.— Prins Leopold van Beieren en zijn gemalin Gisela [van Oostenrijk] verlieten den 12n Maart l. l. tegen alle verwachting de Eeuwige Stad, zonder aan den Paus een bezoek gebracht te hebben, of liever: zonder door dezen ontvangen te zijn. Zoodra de komst van den Prins was aangekondigd, had het Quirinaal zich gehaast, hem de gastvrijheid aan te bieden; maar Leopold, als katholiek prins, weigerde dit, met het oog op den Paus. Zóó althans werd zijn antwoord [het *incognito* streng te zullen bewaren] algemeen uitgelegd. Te Rome gekomen, nam de Prins zijn intrek in het *hotel* Quirinaal, maar niet in het Quirinaal zelf. Had hij zich nu onmiddellijk naar den Paus begeven, dan zou deze hem ongetwijfeld ontvangen hebben; doch neen, zijn eerste bezoek gold den indringer, den rooverkoning. Het spreekt vanzelf, dat, van toen af, geen spraak meer kon wezen van een audiëntie bij den H. Vader, die natuurlijk aan een *katholiek* Prins veel strenger eischen moet stellen dan b. bijv. aan den *protestanschen* kroonprins van het Duitsche Rijk. Verschillende liberale bladen veinsden over het achterwegeblijven van 's prinsen ontvangst in het Vaticaan zeer verbaasd te zijn, maar de *Moniteur de Rome* vraagt hun, of zij dan geheel vergeten, „dat de abnormale toestand, waarin de H. Stoel geplaatst is, ook de te Rome komende *katholieke prinsen* in eene scheeve verhouding brengt" (*dans une situation des plus équivoques*). „Daarom,—zegt het blad, in een extra-bericht, met groote letters — valt gemakkelijk te begrijpen, op *wien* de verantwoordelijkheid terugvalt van een gedragslijn, welke den H. Stoel wordt voorgeschreven door de bewaring zijner rechten en de zorg voor zijn eigen waardigheid".— Uit dit incident zal den *Italianissimi* nu tevens wel eindelijk duidelijk worden, dat hun hoop op een tegenbezoek des keizers van Oostenrijk ijdel is; want onmogelijk, dunkt ons, zou Frans Jozef zich zóó kunnen compromitteeren, als Leopold gedaan heeft.

VENEZUELA.-Den 14n April werd generaal *Joaquin Crespo* tot President der Venezuelaansche Republiek gekozen. Den 27n dezer maand zal hij het bestuur aanvaarden.

In het Congres is de meerderheid van stemmen den Hoog Eerw. Crispulo Uzcátegui ten deel gevallen, zoodat men thans aan Z. H. den Paus zal voorstellen en verzoeken Zijn Hoog Eerw. tot den Aartsbisschoppelijken zetel van Carácas te verheffen.

FRANKRIJK.— Volgens de verpletterende bekentenis van den minister Tirard zelven zijn er in den laatsten tijd ontzaglijke sommen uitgegeven; de gewone uitgaven zijn van 1876 tot 1883 met 53 millioen per jaar gestegen, terwijl de buitengewone uitgaven van 1879 tot 1884 het totaal bereikt hebben van 3.302.504.700 franken. De handige financiers der republiek moeten zelven erkennen dat hunne dwaasheden het land sedert 1877 op eene vermeerdering van uitgaven tot een bedrag van 456 millioen per jaar zijn te staan gekomen; daarenboven heeft men met behulp van geleende fondsen aan buitengewone werken uitgegeven, in 1879 285 millioen, in 1880 480 millioen, in 1881 701 millioen, in 1882 663 millioen en in 1883 628 millioen. De toestand is dan ook op het oogenblik hopeloos, te meer daar landbouw en nijverheid kwijnen, de opbrengst der spoorwegen en de inkomsten uit de belastingen schrikbarend verminderen.

De republikeinsche financiers, die tot nog toe van den hoogen boom teerden, zijn nu wel genoodzaakt geweest voor de zaak uit te komen, en hebben een budget ingediend, dat „in den geest van strenge zuinigheid, met het vaste besluit geen enkele nieuwe uitgave toe te laten" is opgemaakt.

Die erbarmelijke geldnood heeft intusschen één voordeel; ook in den strijd tegen den vijand, die het *clericalisme* heet, blijkt geld de zenuw des oorlogs te zijn, en bij gebrek aan geld is men alvast genoodzaakt de campagne tegen de christelijke onderwijzers op te geven. Er is geen centiem meer om het zoogenaamde werk der laïcisatie voort te zetten, want men moet weten dat elke broeder of zuster, die van de openbare scholen verwijderd wordt, den staat op eene uitgave van 2000 frank meer in het jaar komt te staan. Ook de openbare onderwijzers, die troetelkinderen der republiek, moeten het ontgelden; men weigert hun de 40 of 50 millioen die hun, ingevolge het voorstel Paul Bert, een aangenamer bestaan moesten verzekeren en hen voor altijd tot ijverige verkiezings-agenten in den dienst der regeering moesten maken. Maar het kan niet lijden, en aldus slachtoffert de republiek zelfs hare dierbaarste zonen op het altaar des vaderlands.

— *La Semaine Religieuse*, van Angers, schrijft: Eenige dagen geleden werd eene ziekenzuster in het gesticht van de zusters der Armen bij de moeder-overste ontboden, welke haar zeide: Mijne dochter, in een naburig gehucht ligt een arme verlatene zieke, zijn einde nabij; niemand wil hem verplegen, wilt gij er geen gaan?— Ongetwijfeld, waarde Moeder!— Hij heeft een afzichtelijke ziekte en ligt op sterven. Zijn gezicht is één open wonde, en de kwaal is aanstekelijk. De Dokter verklaart, dat wie hem oppast, allicht de besmetting der kwaal zal krijgen. Toch kan die man niet alleen daar blijven liggen.— Ik ben bereid; gij hebt maar te bevelen.— Ga dan, mijne dochter, en God zij met u!— De zuster vertrok naar de eenzame verlatene woning, verpleegde den stervende, kreeg dezelfde besmettelijke ziekte en stierf kort daarop.

Een van de velen, die zich bij de begrafenis in den rouwstoet gemengd had, zeide na afloop der plechtigheden: „Welk een verlies voor de stad! Eene zuster, gezond, vlug en ijverig, en nog geen 32 jaar oud; welk een ongeluk voor de zieken hier, zulk eene hulp te moeten missen!— Zulke zielen, merkte een der aanwezige Geestelijken op, zijn diamanten. Zij zijn zeldzaam. Hare zachte, weldadige schittering wordt menigmaal door de massa niet eens opgemerkt. Dan is er de buitengewone gloed en glans van een heldendaad noodig, om ons den weg te wijzen in den nacht dezer tijden.

LEUVEN.— De feesten, ter gelegenheid van het 25 jarig bestaan der Katholieke Hoogeschool te Leuven, zullen den 12n, 13n en 14n Mei plaats hebben. Het programma is in de hoofdpunten vastgesteld. De luisterrijke optocht zal bestaan uit 9 praalwagens. Den 12n wordt, in tegenwoordigheid van alle Bisschoppen, eene H. Mis en het Te Deum gezongen; daarna volgt eene plechtige zitting met 3 redevoeringen in naam der Bisschoppen, der leeraren en studenten. Dinsdag is de dag der studenten. Plechtige Hoogmis, muziek en letterkundige feesten, 's avonds monsterbanket, concert, vuurwerk en fakkeltocht.

Ook de armen worden niet vergeten; den 12n zullen brood en levensmiddelen met milde hand uitgedeeld worden. De Koning heeft 1000 fr. gegeven met het verzoek, niet verzocht te worden!

Gedurende het schooljaar 1882—1883 bezochten 1558 studenten de lessen, en maakten met goed gevolg examen in de theologie 17; in de rechten 252; in de medicijnen 378; in de philosophie en letteren 117; in de natuurlijke wetenschappen 233: totaal 1040 studenten.

Sedert het bestaan der universiteit hebben 41,321 studenten hare collegiën bezocht.

ANTWERPEN.— De Antwerpsche tentoonstelling heeft een gewichtigen stap vooruit gedaan. In de laatste week van Februari is de bestuursraad in gehoor ontvangen bij den Koning. Deze heeft hun verklaard, dat hij, in overeenstemming met zijn gouvernement, het beschermheerschap aanvaardde, en de heeren toeliet, dit bekend te maken. Het staatsbestuur heeft eene toelage van 300,000 fr. toegestaan, en zal door een of meer Commissarissen vertegenwoordigd worden. *Stordiau* is tot bouwmeester der tentoonstelling benoemd. Binnen 3 weken zouden de werken aanbesteed worden; den 1n April zou men ze beginnen uit te voeren.

BRAZILIE.—Men zal zich nog herinneren, hoe de Jezuïeten het eerst de slachtoffers zijn geworden van Von Bismarcks godsdiensthaat en ondanks de onwaardeerbare diensten, welke zij aan hun vaderland hadden bewezen, mededoogenloos verbannen werden. Velen zouden, na een dergelijke behandeling ondervonden te hebben, hun vaderland hebben gevloekt of ten minste hebben geweigerd, nog ooit iets tot deszelfs welzijn te verrichten. Maar wie aldus zouden handelen, niet de Duitsche Jezuïeten. Velen van hen trokken naar Zuid-Amerika en stichtten daar een nieuw Duitschland, en hun succes is zoo groot geweest, dat zelfs Duitsche bladen, zoools de *Köln. Ztg.* en andere, die wel het minst van Jezuïetisme verdacht zullen worden, aan die koene mannen hulde hebben moeten brengen.

De bijzonderheden, welke door hen over die stichting worden medegedeeld, komen op het volgende neer. In het jaar 1882 telde de Duitsche kolonie van Brazilië, Porto Alegro genaamd, 64 Jesuïeten, die zich allen met voorbeeldeloozen ijver aan de geestelijke en tijdelijke belangen der inwoners dier kolonie toewijden. Zij besturen er 12 parochies, 80 missie-staties, bezitten er 14 kerken, 54 kapellen, 79 lagere scholen en een gymnasium. De Katholieke bevolking der kolonie bedraagt 25000 zielen, en allen zijn met hart en ziel aan hunne weldoeners verknocht. Om zich een denkbeeld te vormen van de buitengewone moeielijkheden, welke aan de verspreiding van het Evangelie in die gewesten verbonden zijn, is het voldoende, te doen opmerken, dat de meeste staties ongeveer 20 uren verwijderd zijn van de kerken, waartoe zij behooren, dat de Duitsche Katholieken in die staties zoo dikwijls mogelijk de stem des priesters willen hooren en de HH. Sacramenten ontvangen. Het is aan de Jezuïeten te danken, dat men in streken van vele mijlen in omtrek thans geen andere taal hoort spreken dan de Duitsche, en dat het Nieuw-Duitschland aldaar bezit heeft kunnen nemen van nog maagdelijke gronden van ongelooflijke vruchtbaarheid.

NOTICIA.

LEUVEN.— Fiesta di 25 anja koe Hoogeschool, catolico (universidad) di Leuven ta existi lo ta celebrá, dia 12, 13 i 14 di Mei. Su Programma ta formá p'e punta principalnan. Lo tien un magnifico optocht [procesion] di 9 wagen di luto. Dia 12, na presencia di toer Obispoe, lo nan canta un *Misa* coe *Te Deum*, despues lo sigi un zitting solem coe tres discursoe, na nomber di Obispoe, di Profesor i di Studentnan. Misa solem, música i fiesta literaria; anoche un banquete [comementoe] monster, concert, vuurwerk i procesion ó paseo coe flambeeuw.

Pobernan lo no ta loebidar. Dia 12 lo nan parti pam i coeminda coe man; los Rey a doena 1000 franc coe pidimentoe pa nan no conbidele! Duranti anja di school 1882 té 1883, 1558 student a bisita lesnan i 17 a haci examen den Teologia coe bon resultadoe: den derechoe 252; den medicina 378; den filosofia i literatura 117; den ciencia natural 233; total 1040 student. Foi tem e Universidad ta existí 41,321 student a bisita su colegionan.

UN SACRIFICIO GRANDI.

Semaine Religieuse di Angers ta scirbi. Algun dia pasar un Zuster cuidadó di hende maloe di Cas di Zusternan di Pober, tabata jamá dilanti su Moeder-overste [Madre priora], koe a bisele: den un cas chikitoe na becindario tien un hende maloe bandona, koe ta cerca su fin: ningun hende kier cuidéle, bo kier bai ajá?—Sin duda, Moeder stimar!— E tien un maloe masjar vies i é ta droemi pa moeri. Su cara ta toer habrí na herida i su enfermedad ta pega. Dokter a declara, koe hende koe jega cerca di é, lo pega coe su maloe. Toch é homber-aí no por keda droemi só-aí.— Mi ta klaar, bo no tien nada mas koe manda mi.— Bai anto, mi jioe, i Dios bai coe bo!— E zuster a bai n'e cas solitario i bandonar, el a cuida e enfermoe, el a haja e mees maloe contagioso i el a moeri poco dia despues.

Unoe di e muchoe hendenan, koe a asisti n'e mortoe tristoe, ora toer ceremonia a caba, dici: Esta un pérdida pa stad! Un Zuster, salur, vlug i diligente, apena 32 anja bieuw; esta un desgracia p'e hende maloenan di akí; pa haja falta di un judanza asina grandi!"—„Alma di e soorte-aí ta diamanta; nan ta masjar poco" un Pader koe tabata present a bisa. Puebel algun bez apena ta ripara su briljo suave, benéfico. I despues ta di mester toer briljo i calor extraordinario di un heroismo, pa moenstra nos camina den di anoche di e tempoe-akí.

PENSAMIENTOE.

Es koe haci bon na otro ta un bon hende; Si é sufri pa motiboe di e bon k'é ta haci, é ta mihor ainda; si é sufri pa esnan k'el a haci bon, anto el a jega n'e gradoe di bondad koe nada por halza más sino un aumentoe di sufrimentoe; ma si e bon k'el a haci causa su morto, anto su birtud a jega na top, su heroismo ta compleet.

Bruyerre.

No doena stranjeroe toer bo palabra agradabel ni toer bo harimentoe di coerazon. Bo palabranan di mas duci i bo harimentoe di mas suave mester ta pa bo cas. Haci pa bo cas, ta bo cieloe den di es mundoeakí.

Holmes.

UN ANECDOTE DI HAYDN.

Haydn tabata un musikant di mas famoso di mundoe. Tem é tabata un mucha chikitoe, é tabata sirbi un tocador di orgel di Catedral di Viena. [capital di Austria]. Ma pa un ofensa masjar chikitoe su meester a tiré riba caja un anoche di winter, sin panja riba su curpa ni muchoe menos placa den su sacoe p'é moeri di frioe of di hamber, con koe lo por socede. E pober mucha no tabatien placa pa busca un posada ningun camina i desesperá el a cai droemi riba un stoepi di piedra i aí el a pasa henter anoche.

Su manecé un musikant pober a discubriele-aí, i a conocele; i e homber-aí, koe no tabatien mas koe un camber miserabel na un di cincoe

verdiep pa biba coe su famía, a doena e pober mucha tirar afó, un hoeki den su pober camber i un pida pam secoe pa come.

Di mihor k'é por a ofrecele tabata masjar pober, ma tabata di mihor k'é tabatien i su amigoe chikitoe tabata contentoe. Ma despues di hopi anja Haydn tabata na poder di gradici su bienhechor generoso coe un empleo ricoe den Kapel di Prins, oende é tabata meester i donjo.

Gemengde berichten.

Vóór eenigen tijd is er in Italië in de nabijheid van Brescia een aëroliet (luchtsteen) neergevallen, die niet minder dan 200 kilo weegt. Hij viel met een donderend geraas uit een zwaren wolk, woelde zich diep in den grond, en was nog heet toen men hem ontgraven had. Hij zal voor de wetenschap een kostbare schat blijven.

— Toen er, nu reeds een paar maanden geleden, op het Eiland Trinidad weddenschap op weddenschap werd aangegaan, dat Generaal Pulgar de uitverkozene zou wezen voor den Presidenteelen zetel van Venezuela— tot heden is, gelijk men weet, de *Ilustre Americano* nog niet van den zetel verdrongen— mengden zich ook de *ladys* van dat eiland in den politieken strijd, en één harer wel op zeer eigenaardige wijze. Op den aangekondigden dag der Verkiezing werd over haar, bij den aanblik van het portret van den Generaal, de geest der poëzie en profetie vaardig; zij greep de dichtveder, en kort daarop prijkte de *Trinidad Cronicle* met het volgend bericht van de *lady correspondent*.

He 's quite *distingué* in his looks, in
him there 's nothing vulgar,
And I gather from the *Cronicle* his
name is General Pulgar.
I like his face, and in myself I frankly own, I feel a
Presentiment that he is now „ *big boss*" in Venezuela.

De studenten en de geleerden maken reeds een druk gebruik van de Vatikaansche archieven. Alle dokumenten, tot het jaar 1815, liggen geranglijst ter hunner beschikking, en oudheidkundigen zoowel als geschiedvorschers vinden eene gewaardeerde hulp in het geleide van den vermaarden paleograaf en archivaris Tosti. Protestantsche navorschers melden zich reeds in grooten getallen aan. Verscheidene Duitsche *literati* bereiden, onder directie van kardinaal Hergenröther, eene uitgaaf van de *regesta* der Pausen van Leo X tot heden, en hoopten den 3 Maart (kroningsdag) Leo XIII een boekdeel daarvan te kunnen aanbieden. Z. Em. Hergenröther zelf zet Hefele's Conciliëngeschichte voort. Tal van jeugdige geschiedkundigen uit Mommsen's school verzamelen materiaal voor Pertz's Monumenta Germaniæ. De leden der Fransche-Ecole de Rome, zijn insgelijks naarstig bezig met het collectionneeren van de regesta der middel-eeuwsche Pausen. De regeringsbesluiten en andere dokumenten, door Innocentius IV, Bonifacius VIII en Benedictus XXI zijn reeds van de pers gekomen; de bescheiden, afkomstig van de Pausen der 13de eeuw en van de Pausen, welke te Avignon zetelden, zullen in chronologische ordes worden verzameld en toegelicht. Een jong Spaansch geleerde doet tevens zijne navorschingen in het Vatikaansch archief, met het oog op een door hem terhand genomen geschiedenis van Spanje.

— De volgende lofrede van prof. Kern werd verleden jaar medegedeeld door het *Hbl*. Handelende over de beschaving in Indië, zeide de spreker op de wetenschappelijke vergaderingen ter gelegenheid onzer Tentoonstelling:

Eere vooral der Roomsch-Katholieke geestelijkheid! Zij heeft, terwijl zij de verbreiding van het Christendom bevorderde, ook bijzonder veel werk van het onderwijs gemaakt. Aan de Spaansche pastoors hebben de Philippijners het te danken, dat er op elk dorp eene openbare school is. En niet alleen hebben de Paters overal scholen opgericht, maar zij hebben ook het verplicht schoolbezoek ingevoerd. Op die scholen wordt onderwijs gegeven in lezen en schrijven, en gewoonlijk ook in de christelijke leer.

Want om het Christendom was het den Spanjaarden, veel meer dan den Hollanders, altijd te doen. Beoogden de laatsten van den aanvang af voornamelijk handelsbelangen, den eersten stond als hoofddoel steeds de verbreiding van het geloof voor den geest. Gedeeltelijk is deze hun dan ook gelukt, ofschoon niet op Mindanao, het zuidelijkste groote Philippijnsche eiland, dat aan den Islam getrouw bleef.

BEKENDMAKING.

De publieke verkoop van gouden en zilveren voorwerpen, beleend bij de Spaar-en Beleen-bank van 1 Juli tot met 31 December 1881, onder N° 999 R tot met N° 5544 R, zal plaats hebben op 1 Mei a. s. en volgende dagen.

Belanghebbenden worden verzocht, den verkoop te voorkomen door de aanzuivering hunner interesten.

Curaçao, 7 April 1884.

De Voorzitter,
M. P. CURIEL.

ANUNCIO.

Fiendisji di prendanan di oro i plata, koe tien placa fiá ariba, na Spaar-i Beleen-bank, fó di 1° July té 31 December 1881, di N° 999 R té N° 5544 R, lo tien lugá dia 1 Mei i dianan sigiente.

Ta pidi doonjonan, di paga interes, afin di evitá bendementoe.

Curaçao, 7 April 1884.

President,
M. P. CURIEL.

KENNISGEVING.

De ondergeteekende brengt ter kennis van het Publiek, dat hij in het vervolg zijne gronden, bekend onder den naam van *Plantage Ascension*, en wel voornamelijk *Groote, Kleine* en *Midden-Kloof* alsook bij de *Boca*, zal beschouwen als *Jachtgronden*, en die met schietgeweer zal later bejagen: zoodat hij zich voor mogelijke schade en ongevallen niet verantwoordelijk kan stellen.

Tevens is het, van heden af, aan niemand geoorloofd, zonder verlof van den ondergeteekende of van diens *Factor*, de bekende *Costa van Ascension* te betreden, noch daarover zijnen weg te nemen.

Curaçao, den 5n April 1884.

L. NAMIAS.

NOTICIA.

Mi ta pone na conocementoe di publiek en general, koe desdi awé p' adelanti mi ta pone mi coenucoe *Ascencion* como *Jachtterrein*, esta, koe mi ta larga jaag coe *bala*, den toer mondi, principalmente *Groote Kloof, Kleine Kloof, Midden-Kloof* i na *Boca*, asina, koe mi lo no ta responsabel pa danjo koe por socede. Mi no ta permiti pa ningun hende pasa sin mi *órden* of di mi Factor na costa di *Ascencion*.

Curaçao, 5 April 1884.

L. NAMIAS.

TE KOOP
BIJ
ELLIS & DANIA
OTRABANDA — WATERKANT.

Alle soorten van ijzer - koper - blik - en verfwaren; aarde - glas - en touwwerk; Hollandsch, Duitsch en Noorweegsch bier; Stolksche, Friesche en Edammer-kaas; Sigaren, Lijnolie etc.

[illegible] EN [illegible]

het beroemde St. APOLLINARIS-WATER.

TA WORDE BUSCA PA COEMPRA: un garrosji chikitoe di awa, di usoe caba, pa buricoe hala. També tien mester di p. m. 500 panchi bieuw, koe por sirbi pa cubri dak di Regenbak.

Na e impreuta-akí, lo haja mas informacion.

KALK IN VATTEN
steeds verkrijgbaar bij
JACOB JESURUN.

KALKI NA BARIL
por consegí semper cerca
JACOB JESURUN.

FREDERIK PUPPE

ta ofrecé na e respetable público akí su sirbishi den arte di platería. L'é doena su trabaonan, n'esnan koe lo kié favorecé, na un precio moderado.

Punda, skina di Wind-Straat. N° 133.

Victoria-water
Natuurlijk Koolzuurhoudend Mineraalwater

uit de "Victoria Bron" te Oberlahnstein bij Ems is niet alleen voor gezonden een zeer welsmakende en verfrisschende drank, maar tevens een uitstekend geneesmiddel in vele gevallen van ziekten, in 't bijzonder bij die der maag en ademhalingsorganen, alsmede bij zenuwachtige toestanden.

De verkoop van 1,200,000 flesschen en kruiken in het eerste jaar der Exploitatie dezer bron is wel het beste bewijs van de voortreffelijkheid van dit mineraalwater.

Verkrijgbaar bij

JAN MONSANTO — Otrobanda
en
WILLEM JOLLEY — Willemstad.

BRONZEN MEDAILLES
OP DE
Tentoonstelling te Amsterdam
en te Caracas
1883.

Uitgekozen Oud Rum
VERFIJND DOOR
W. F. PIERRE
CURAÇAO.

ADVERTENTIE.

WEGENS vertrek naar elders wordt te koop aangeboden een JONG, STERK RIJPAARD; het is een beste telganger. Nadere inlichtingen zijn te bekomen aan het bureau van den "AMIGOE."

TIEN di bende un bon CABAI: PRETOE. MOSA, BALENTE I CAMNADOR FAMOSOE, Mas informacion hende por haja na bureau di "Amigoe."

DE KATHOLIEKE MISSIE IN CHINA.

Met het oog op den steeds meer en meer dreigenden oorlog tusschen Frankrijk en China is het niet van belang ontbloot, eens een blik te werpen op den bloei van het Katholicisme in China, dat door een uitbrekenden oorlog misschien zal worden bedreigd.

Anam en Tongkin bezitten te zamen vier bisdommen of liever apostolische vicariaten, waarvan er twee bestuurd worden door de Spaan[sche] paters Dominicanen en de twee [an]dere door Fransche missionaris[sen]. China zelf telt behalve Mand[sjoe]rie, Mongolië, Thibet en Corea bisdommen, waarvan er 12 á 13 Fr[an]sche titularissen tot bisschoppen [heb]ben. Een vijftal prelaten zijn [Por]gieuzen van de orde der Lazaristen en afkomstig uit de Rue de Sè[vres] te Parijs; 4 anderen zijn leerling[en] van het instituut der vreemde [mis]siën eveneens te Parijs; twee an[de]ren zijn Fransche Jezuïeten. [Voor]al te Peking is de invloed [der] Fransche missionarissen reeds [niet] gering. Een uitgebreide godsdien[sti]ge inrichting, met name Pe-Ta[ng], wordt daar bestuurd door de pa[ters] Lazaristen en ligt in de onmidde[llij]ke nabijheid van het keizerlijk pa[leis].

Het prachtige klooster werd [oor]spronkelijk door keizer Kanhy aan [de] Jezuïeten geschonken en ging in [1785] over in handen van de Vereeniging van den H. Vincentius a Pa[ulo]. De tegenwoordige bisschop van [Pe]king, Mgr. Delaplace, is bestuur[der] dier inrichting; de prelaat is [..] ren oud en heeft reeds 35 jaren [in] China aan het heil der zielen [gear]beid. Zijn medehelper is de [..] pater Favier, een man even [groot] van talent als van hart, die [reeds] 22 jaren in China werkzaam is. [De] bovengenoemde inrichting omvat [be]halve de woning der missionarissen een seminarie voor Europeesche [en] een ander voor Chineesche stu[den]ten en twee drukkerijen. De k[erk], die in 1864 gebouwd is, is groot [en] schoon versierd en tevens een [der] parochie-kerken van Peking. Drie andere liggen in verschillende [wij]ken der stad. Vooreerst noemen [wij] de kathedraal, die door Portugeesche Jezuïeten gebouwd werd, en [ge]staureerd is in 1861. De parochie[-]kerk te Pe-Tang is gebouwd in [..] terwijl de laatste kerk in de [wijk] Toun-Tang nog in bewerking [is] [en] aan den H. Joseph zal worden [toe]gewijd.

Maar dit is nog alles niet. [Een] uitgebreid hospitaal, door Liefde[zus]ters bestuurd, is voor eenigen [tijd] voor Chineesche zieken geopend worden, en die zusters worden [te] Peking, even als overal waar [zij] ware verdiensten op prijs weet [te] stellen, geacht en geëerd. Het [Kin]dewerk der H. Kindsheid onderh[oudt] eveneens twee weeshuizen. E[inde]lijk bestaat er nog een klooster [van] Chineesche Zusters, die zich dienstelijk maken door het on[der]richt harer kleine landgenooten.

De Katholieken hebben twee k[erk]hoven, een in de nabijheid van [het] buitenverblijf der Lazaristen, [waar] het graf is van den Jezuïet, [P.] Ricci, die president was van den [Chi]neeschen raad van wiskundigen [en] een ander Fransch kerkhof, dat [al]der ligt, waar een monument [is] sticht ter gedachtenis aan de [Fran]sche soldaten, die bij de expe[ditie] van 1861 aldaar het leven lie[ten].

Ten noorden van Peking be[vindt] zich een nog zeer jeugdige stichting, nl. een Trappisten-klooster, ge[sticht] door de uit Frankrijk verdr[even] Trappisten. De superior, de [..] eerw. pater Ephraim, heeft zich 16 Juli ll. in dat klooster geve[stigd], dat hij den naam van O. L. Vr[ouw] Troost der Bedrukten, heeft [gege]ven. Het gebouw heeft met de [daarbij] behoorende gronden een zeer g[roote] uitgestrektheid, is doorsneden [door] heuvelen en valeien en met ver[schei]dene boomsoorten beplant. De k[loos]terlingen zullen, evenals hunne [voor]gangers in vroegere eeuwen in [Eu]ropa gedaan hebben, den ma[ge]lijken bodem aldaar trachten [te] bouwen, ofschoon de strenge w[inters] en de dropge herfsten den [uit]val van den oogst zeer bedreigen. [De] ellende, welke in die streken heer[scht] is zoo groot, dat er nog brood, [noch] wijn, noch rijst, noch vleesch [be]kend is. De bisschop van Pe[king] Mgr. Delaplace, heeft door een [bui]tengewonen brief de aandacht [der] geloovigen op de stichting der [Trap]pisten gevestigd, waarvan [..] verwachtingen gekoesterd wo[rden] tot verbetering van den stoffelijken en zedelijken toestand dier st[reken].

"Impr. de la Libreria" de A. Bethencourt